

**MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS (SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS) PLĖTROS IR
INOVACIJŲ RAIDOS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMO GRUPĖS
POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

2020-06-11 Nr. *715-2*

Vilnius

Posėdis įvyko 2020 m. birželio 11 d. 12:30 val..

Posėdžio pirmininkas – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto viceministras Valdemaras Razumas.

Posėdžio sekretorius – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) Studijų, mokslo ir technologijų departamento Technologijų ir inovacijų skyriaus patarėjas Jurgis Vasiliauskas.

Dalyvavo:

Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos prioritetų įgyvendinimo koordinavimo grupės (toliau – Koordinavimo grupė) nariai:

Valdemaras Razumas – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto viceministras (Koordinavimo grupės pirmininkas);

Jekaterina Rojaka- Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų viceministrė (Koordinavimo grupės pirmininko pavaduotoja);

Rita Armonienė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM) Europos Sąjungos investicijų koordinavimo departamento direktorė;

Jūras Banys – Lietuvos mokslų akademijos prezidentas;

Jolita Bočiarovienė – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos (toliau – LRVK) Strateginių kompetencijų grupės vyresnioji patarėja;

Artūras Jakubavičius – viešosios įstaigos LIETUVOS INOVACIJŲ CENTRO (toliau – LIC) Inovacijų paramos paslaugų departamento vadovas;

Raimondas Paškevičius – ŠMSM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento direktorius;

Irma Patapienė – Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) Investicijų departamento Investicijų į ekonomikos augimą skyriaus vedėja;

Aurimas Pautienius – viešosios įstaigos Lietuvos verslo paramos agentūra direktorius;

Ramojus Reimeris – Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (toliau – STRATA) Inovacijų politikos analizės skyriaus vadovas;

Kęstutis Šetkus – EIM ministro patarėjas;

Skirmantė Šlivinskienė – EIM Inovacijų ir pramonės departamento Verslo ir mokslo bendradarbiavimo skyriaus patarėja;

Eugenijus Valatka – Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentas;

Vladas Vansevičius – Lietuvos mokslo tarybos Gamtos ir technikos mokslų komiteto narys;

Arminas Varanauskas – asociacijos „ŽINIŲ EKONOMIKOS FORUMAS“ vykdantysis direktorius;

Albertas Žalys – ŠMSM Studijų, mokslo ir technologijų departamento direktorius.

Posėdyje dalyvavo 16 Koordinavimo grupės narių iš 17, kvorumas yra.

Kiti dalyviai:

Romas Baronas – Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas;

Živilė Biliotienė – EIM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vyriausioji specialistė;

Renata Čitavičienė – EIM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vyriausioji specialistė;

Zita Duchovskienė – ŠMSM Studijų, mokslo ir technologijų departamento Technologijų ir inovacijų skyriaus vedėja;

Pavelas Duchovskis – Lietuvos mokslo tarybos Gamtos ir technikos mokslų komiteto narys, ekspertų darbo grupės narys;

Agnė Gaidamavičienė – ŠMSM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos paramos valdymo skyrius;

Justė Rakšytė-Hoimian – LIC projektų vadovė.

Kristina Indrišienė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Europos Sąjungos Europos Sąjungos reikalų koordinavimo grupės patarėja;

Aleksandr Izgorodin – STRATA ir EIM įgyvendinamo projekto „Mokslo ir inovacijų politikos prioritetų nustatymo sistemos kūrimas ir diegimas“ analitikas;

Vytautas Jokužis – UAB „Elinta“ direktorius, ekspertų darbo grupės narys;

Ramunė Juozapaitienė – STRATA Inovacijų politikos analizės skyriaus politikos analitikė.

Paulius Kamaitis – STRATA ir EIM įgyvendinamo projekto „Mokslo ir inovacijų politikos prioritetų nustatymo sistemos kūrimas ir diegimas“ analitikas;

Aurelija Kazlauskienė – EIM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus patarėja;

Gintas Kimtys – Mokslo, technologijų ir inovacijų agentūros l.e.p. direktorius;

Darius Lasionis – Lietuvos inžinerinės pramonės asociacijos LINPRA direktorius;

Artūras Malysis – STRATA Mokslo politikos analizės skyriaus politikos analitikas;

Raimondas Martinavičius – EIM Inovacijų ir pramonės departamento Inovacijų skyriaus patarėjas;

Agnė Petrauskaitė – EIM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vyriausioji specialistė;

Sigitas Rimkevičius – Lietuvos energetikos instituto direktorius, ekspertų darbo grupės narys;

Edita Rudakaitė-Šaukštel – EIM Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vyriausioji specialistė;

Pranas Šerpytis – Lietuvos mokslo tarybos Gamtos ir technikos mokslų komiteto narys, ekspertų darbo grupės narys;

Indrė Šuolienė – CPVA Švietimo projektų skyriaus viršininkė;

Ričardas Valančiauskas – MITA MTEPI programų ir tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėjas;

Algirdas Vaclovas Valiulis – Vilniaus Gedimino technikos universiteto Mechanikos fakulteto Mechanikos ir medžiagų katedros emeritas, ekspertų darbo grupės narys;

Jurgis Vasiliauskas – ŠMSM Studijų, mokslo ir technologijų departamento Technologijų ir inovacijų skyriaus patarėjas;

Raminta Žemaitytė – STRATA Inovacijų politikos analizės skyriaus politikos analitikė.

DARBOTVARKĖ

1. Naujo laikotarpio sumanios specializacijos prioritetų derinio pasirinkimas (STRATA);
2. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA. Naujo laikotarpio sumanios specializacijos prioritetų derinio pasirinkimas (STRATA).

ŠMSM viceministras Valdemaras Razumas padėjo ŠMSM iniciatyva suburtai nepriklausomų ekspertų darbo grupei, kuri pateikė savo išvadas ir siūlymus dėl sumanios specializacijos prioritetų ir tematikų vertinimo metodikos tobulinimo, siekiant kad ši labiau atspindėtų tiek mokslo, tiek verslo,

taip pat mokslo ir verslo bendradarbiavimo potencialą – vertinimo rodikliams buvo suteikti skirtingi svertiniai svoriai, dalies rodiklių atsisakyta, taip užtikrinant, kad visos tematikos turėtų vienodas galimybes būti įvertintos tuo pačiu maksimaliu rodiklių skaičiumi, t. y. galėtų būti tarpusavyje lyginamos. V. Razumas taip pat padėjo STRATA ir EIM už geranorišką bendradarbiavimą perskaičiuojant prioritetų ir tematikų įverčius atsižvelgus į nepriklausomų ekspertų darbo grupės siūlymus.

STRATA atstovas Ramojus Reimeris pristatė du Koordinavimo grupės narių pasirinkimui teikiamus galimus 2021–2027 m. laikotarpio sumanios specializacijos scenarijus, kuriems pritarė ir nepriklausomų ekspertų darbo grupė.

Pirmasis scenarijus – nacionalinių ir Vidurio ir Vakarų Lietuvos regiono prioritetų scenarijus: svarbus regioniško dëmuo, prioritetai skirstomi į dvi grupes – Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionui priskiriamus ir nacionalinius (apima tiek Vidurio ir Vakarų Lietuvos regioną, tiek Sotinės regioną). Jei daugiau nei 60 proc. prioriteto įmonių, įgyvendinusių sumanios specializacijos projektus, yra įsikūrusios Vilniaus apskrityje, toks prioritetas su visomis jo tematikomis laikomas nacionaliniu, t. y. apimantis Sotinės ir Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionus (šiuo atveju: Sveikata, Gamyba, IRT). Tik Vidurio ir Vakarų regionui skirti prioritetai būtų Maistas, Energetika (Visuomenė ir Transportas integruoti į IRT bei Gamybą).

Antrasis scenarijus – „stiprių“ prioritetų ir tematikų scenarijus. Šiuo atveju remiantis prioritetų ir tematikų vertinimu, gautais įverčiais būtų atsisakoma „silpnų“ tematikų, o likusios („stiprios“ ir naujos, t. y. 2019 m. pridėtosios) būtų grupuojamos į tris stiprius prioritetus (*Sveikatos technologijos ir biotechnologijos, Nauji gamybos procesai, Informacinės ir ryšių technologijos*).

R. Reimeris taip pat pažymėjo, kad yra viena „stipri“ tematika ir vienos „stiprios“ tematikos dalis, kurios, iš pirmo žvilgsnio, gal būtų kiek tolimesnės liekantiems „stipriems“ prioritetams, tačiau ir dėl jų integravimo siūlymai yra pateikiami. Atkreiptas dėmesys, kad tiek pirmu, tiek antru scenarijumi svarbi rolė numatoma prioritetų fasilitatoriams – kiekvienas prioritetas turėtų už jį atsakingą koordinatorių, srities ekspertą. Taip pat būtinas nuolatinis antrepreneriškos paieškos procesas (EDP).

EIM viceministrė Jekaterina Rojaka pastebėjo, kad Lietuvos sumanios specializacijoje konkrečių sričių išsivardijimai apriboja galimybes. J. Rojaka taip pat pažymėjo, kad, viena vertus, Lietuvos sumanią specializaciją siaurinti reikia, tačiau turi būti paliktos galimybės lanksčiai reaguoti į pokyčius, įtraukti naujas temines sritis.

R. Reimeris pažymėjo, kad pagal Europos Komisijos sumanios specializacijos koncepciją, tai vis dėl to yra programa, kuria siekiama, kad valstybės narės koncentruotųsi į tas sritis, kuriose turi mokslo ir verslo potencialą, inovatyvią pramonę ir pan.. Tad reikia subalansuoti tą atvirumą ir specializavimąsi. R. Reimeris ir V. Razumas patvirtino, kad naujų tematikų įtraukimo galimybė likti turėtų ir 2021–2027 m. periode, vienas iš įrankių galėtų būti ir tarpinė sumanios specializacijos peržiūra (2014–2020 m. periode tarpinė peržiūra lėmė 2019 m. sumanios specializacijos prioritetų ir tematikų rinkinio pokyčius). R. Reimeris siūlė, kad racionalu tarpinę peržiūra būtų vykdyti 2022 m. pabaigoje.

Jolita Bočiarovienė (LRVK) pažymėjo, kad sumani specializacija turi būti gyvas organizmas – reiktų ne tik žiūrėti retrospektyviai, kas pasiteisino, bet ir galvoti apie ateitį, kur norima nueiti po dešimties metų, jog sumani specializacija gebėtų atliepti ateityje kiliančias naujas tendencijas. J. Bočiarovienė teigė, kad viena tų ateities tendencijų, toks horizontalus principas turėtų būti dėmesys skaitmeninei transformacijai. Pažymėjo, kad skaitant aprašymus patys scenarijai atrodo panašūs, tad

tai tarsi tėra daugiau pateikimo klausimas. Nors 1 scenarijaus atveju išskiriamas regioninis elementas sumažintų konkurenciją regioninių prioritetų atveju – tad šis scenarijus turėtų pranašumą.

Finansų ministerijos atstovė Irma Patapienė pažymėjo, kad vėl norėtų atkreipti dėmesį į tai, jog sumanios specializacijos prioritetų vertinimas neturėtų būti susiaurintas tik į ES fondų lėšų panaudojimo vertinimą. Juk sritys yra gerokai platesnės nei tik ES projektai. Todėl metodika, kuomet vertinami tik ES projektai, nėra teisinga. Taip pat reiktų pateikti visus vertinime naudojamus skaičiavimus.

Arminas Varanauskas (ŽEF) teigė, kad 1 ir 2 scenarijai, iš esmės, yra tapatūs, nes tematikos sutampa. Turinys yra tapatus. 2 scenarijuje dvi kiek tolimesnės tematikos turėtų būti integruotos, kaip ir yra siūloma, jos prie liekančių prioritetų tinka. A. Varanauskas taip pat pažymėjo, kad 2 scenarijaus tematika „Dizaino, audiovizualinių medijų technologijos ir socialinės inovacijos“ turėtų būti performuluota analogiškai kaip 1 scenarijuje („Dizaino, audiovizualinių medijų, ugdymosi technologijos ir socialinės inovacijos“) – skirtis nėra aiški. Pažymėta, kad mokslo atstovai prašytų tematikos susijusios su lazerių technologijomis pavadinime naudoti ne tik Lietuvoje labiau įprastą žodį „lazeriai“, bet ir tarptautinėje erdvėje labiau suprantamą fotonikos terminą.

Sigitas Rimkevičius, kalbėjęs kaip nepriklausomų ekspertų darbo grupės atstovas, trumpai pristatė darbo grupės darbą, padėkojo STRATA ir EIM, kad atsižvelgė į siūlymus ir tai lėmė, kad pavyko sukurti aiškia, lygias galimybes prioritetų vertinimui suteikiančią sistemą. Pažymėta, kad ekspertai taip pat siūlė įtraukti į vertinimą ir sąsajas su palyginamojo MTEP veiklos vertinimo rezultatais, vertinti verslo užsakymų apimtis, tačiau dėl laiko stygiaus šįkart tai dar nebuvo padaryta. S. Rimkevičius teigė, kad atlikus perskaičiavimus pagal patikslintą metodiką įvyko daug pokyčių tematikų reitinge, tai reikštų gan didelį sistemos jautrumą skaičiavimo metodikai. S. Rimkevičius pažymėjo, kad kiekvienos tematikos vertinimas priklauso ir nuo tematikos aprėpties masto, nes tematikų dydžiai nėra tolygūs. S. Rimkevičiaus asmenine nuomone, verta būtų rinktis nacionalinių ir regioninių prioritetų scenarijų, kaip labiau atspindintį europines temas sritis.

Artūras Jakubavičius (LIC) teigė, kad reiktų pasitikėti turimais duomenimis, kategoriškai pasisakė tik už 2 scenarijų ir išskirtus tris prioritetus. A. Jakubavičiaus nuomone, Lietuva yra per maža skaidymuisi, per maža, kad būtų galima švaistyti turimą potencialą teritoriniu principu.

V. Razumas taip pat teigė palaikantis 2 scenarijų, kaip leisiantį geriau atspindėti Lietuvos mokslo ir verslo potencialą. Iškėlė abejonę dėl regioninio padalijimo reikalavimo sumanios specializacijos prioritetams. R. Reimeris patvirtino, kad tokio būtino padalijimo sąlygos nėra, nėra ir reikalavimo turėti atskiras sumanios specializacijos strategijas kiekvienam regionui.

Albertas Žalys (ŠMSM) irgi palaikytų 2 scenarijų. Visad Lietuvai prieštarauta dėl didelio prioritetų skaičiaus, o 2 scenarijus prioritetų skaičių leistų sumažinti. Be to, prioritetų pavadinimai pakankamai platūs, kad po jais tilptų visos „stiprios“ tematikos, o projektų atranka vyktų vertinant mokslo ir verslo potencialą.

Paulius Kamaitis (EIM) pažymėjo, kad kalbant apie naujų prioritetų įtraukimą yra būtinas antrepreneriškos paieškos procesas – naujame laikotarpyje vyktų ne tik stebėseną, tarpinė peržiūra, bet apie prioritetų būklę informaciją nuolat teiktų prioritetų fasilitatoriai. Taip pat akcentavo, kad scenarijų pagrindimui duomenys yra, jie bus pateikti Europos Komisijai. Pati analizės sistema nuolat tobulinama.

S. Rimkevičius atkreipė dėmesį, kad 2 scenarijuje apjungtos tematikos į „Išmaniosios transporto ir energetikos sistemos“ turėtų būti atskiros, nes tai kiek per plati tematika.

Algirdas Vaclovas Valiulis siūlė pagalvoti dėl prioritetų pavadinimų. Pavyzdžiui, galėtų būti „Nauji gamybos procesai ir tvari gamyba“, taip pat „Informacinės ir ryšių technologijos“ galėtų būti keičiamas į „Skaitmenines ir visuomenės poreikius tenkinančias technologijas“, kas tiksliau atspindėtų aprėptį, nes ir dabartinėje sumanioje specializacijoje, pavyzdžiui, yra tematika „kibernetinis saugumas“, o tai reikalautų platesnio įvardijimo nei IRT.

ŠMSM atstovas Jurgis Vasiliauskas patikslino, kad netikslu teigti, jog 1 ir 2 scenarijaus tematikų rinkinys sutampa. 1 scenarijuje išlaikomos visos esamos tematikos, tačiau įvedamas prioritetų skirstymas pagal regionus. 2 scenarijuje atsisakoma „silpnų“, mažiausią įvertį gavusių tematikų, lieka „stiprios“ tematikos ir naujos tematikos, t. y. pridėtos po 2019 m. tarpinės peržiūros – jos dar nebuvo vertintos, nes praėjo per mažai laiko. Reaguojant į teiginį dėl vertinimo sistemos jautrumo, pažymėta, kad tiek pagal pirminę metodiką, tiek skaičiavimus patikslinus septynios mažiausią įvertį gavusios tematikos sutampa, jų ir siūloma atsisakyti (todėl skiriasi ir „dizaino [...]“ tematikos įvardijimas 1 ir 2 scenarijuose). Likusios tematikos grupuojamos į tris „stipriausius“ prioritetus.

Jūras Banys (LMA) pasisakė už 2 scenarijų – būtent čia atsispindi turimas įdirbis, atsisakoma mažiausią įvertį gavusių tematikų. Reikia stiprinti tai, kur esame stiprūs, nes kitaip vėl sieksime tapti išmanūs visose srityse.

I. Patapienė pažymėjo, kad dabar skirtis tarp 1 ir 2 scenarijaus aiški, pagrindimo principai taip pat matyti – to reikės ir Europos Komisijai pristatant pasirinktą modelį, nes pirmas jos klausimas, tikėtina, ir bus, kaip Lietuva sumažino prioritetų skaičių, nes didelis jų skaičius buvo viena esminių problemų. Tad klausimas būtų, ar 2 scenarijaus atveju turėtume liekančių tematikų sąrašą, nes vis pasigirsta norų ką nors įtraukti.

J. Bočiarovienė pritarė, kad principai ir skirtis tarp scenarijų suprantami. Kartu pažymėjo, kad reikės tvirtybės, nes jau dabar ryškėja norai „gražinti“ kai kurias silpnas tematikas. Taip pat reiktų pagalvoti apie viziją, kaip galima būtų stiprius prioritetus užsiauginti ateityje – galbūt juos vystant per nacionalines programas ar kitais būdais.

R. Reimeris patikino, kad visi pagrindimai yra, tematikų sąrašas taip pat yra. Pabrėžė, kad procesas nėra pradedamas nuo balto lapo – turimi aiškūs duomenys, kurios tematikos, prioritetai veikia, o kurie ne. Taip pat negalima įtraukti naujų tematikų/technologijų be antrepreneriškos paieškos proceso (EDP).

EIM atstovas Kęstutis Šetkus pastebėjo, kad šalia diskusijų dėl scenarijų, svarbus ir įgyvendinimo procesas, tačiau tai tolimesnių procesų klausimas.

V. Razumas pasiūlė balsuoti dėl Koordinavimo grupei pateiktų 2021–2027 m. sumanios specializacijos scenarijaus. Visi 16 posėdyje dalyvavusių Koordinavimo grupės narių bendru sutarimu palaikė 2 scenarijų – „stiprių“ prioritetų ir tematikų scenarijų. A. Varanauskas pritarė 2 scenarijui visgi pažymėjo, kad jo neįtikina argumentai dėl „dizaino [...]“ tematikos pavadinimo 2 scenarijuje ir šis turėtų būti pakeistas pagal 1 scenarijaus versiją.

V. Razumas ir P. Kamaitis patikino, kad dėl tematikų pavadinimų tikslinimo bus galima diskutuoti sumanios specializacijos programos derinimo metu.

NUTARTA. Bendru sutarimu pasirinktas 2 scenarijus – „stiprių“ prioritetų ir tematikų scenarijus, besiremiantis „silpnų“ tematikų atsisakymo principu. 2021–2027 m. periode Lietuvos sumania specializaciją sudarys 3 prioritetai (*Sveikatos technologijos ir biotechnologijos, Nauji gamybos procesai, Informacinės ir ryšių technologijos*). Tematikų pavadinimai gali būti tikslinami, prioritetų pavadinimai – keičiami atsižvelgiant į tematikų grupavimą.

2. Kiti klausimai.

Zita Duchovskienė (ŠMSM) atkreipė dėmesį, kad dar bus būtina susitarti dėl 2021–2027 m. periodo sumanios specializacijos stebėsenos. Tai būtų galima detaliau aptarti kitame posėdyje.

R. Reimeris patikino, jog jau dabar apie sumanios stebėsenos, vertinimo sistemos tobulinimą yra galvojama.

V. Razumas priminė, kad pagal rotacijos principą nuo š. m. liepos 1 d. iki metų pabaigos Koordinavimo grupei pusmetį pirmininkaus EIM viceministrė J. Rojaka. Naujajame 2021–2027 m. periode viena už sumanios specializacijos programą atsakinga institucija taps EIM, o Koordinavimo grupei nuolat pirmininkaus ŠMSM.

Posėdžio pirmininkas

Valdemaras Razumas

Posėdžio sekretorius

Jurgis Vasiliauskas